

Beslut för bildande av naturreservatet Innerberget

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Innerberget
NVR-id:	2064040
Kommun:	Ragunda
Län:	Jämtland
Väggkarta:	149 Ånge och 150 Sundsvall
Lägesbeskrivning:	Cirka sju kilometer sydost om Hammarstrand och 10 kilometer väster om Bispgården
Centrumkoordinater:	N: 6992121 E: 571697 (SWEREF99 TM)
Fastigheter:	Del av Näset 1:19, 1:74, 2:75, 2:77, 21:1 samt marksamfällighet Näset S:15
Markägare:	Enskilda markägare
Förvaltare:	Länsstyrelsen Jämtlands län
Totalareal:	61,4 hektar, varav cirka 58 hektar produktiv skogsmark

Innehållsförteckning

Länsstyrelsens beslut	3
Syftet med naturreservatet	3
Skälen för beslutet	3
Beskrivning av området	3
Föreskrifter	5
Undantag från föreskrifterna.....	6
Skötselplan	7
Redogörelse för ärendet	7
Ärendets beredning.....	7
Synpunkter på förslaget till beslut	8
Länsstyrelsens bedömning	9
Bedömning och motivering	9
Naturvärdesinventeringar	11
Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser.....	11
Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster	11
Konsekvensutredning	12
Upplysningar	13
Bilagor	15

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärks på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en samt fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara **Innerberget**

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och lövträdsrika barnnaturskog samt andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas.

Syftet förväntas uppnås genom naturvårdsbränning eller utglesning av gran och brandefterliknande åtgärder i den brandpräglade tallskogen. Syftet förväntas även nås genom en viss utglesning av granunderväxt och skogsbete i kombination med fri utveckling i den lövträdsrika barnnaturskogen.

Skälen för beslutet

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Brandpräglad tallskog, förekomst av gamla brandskadade träd och torrakor samt av död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Lövträdsrik barnnaturskog med inslag av gamla och grova lövträd, präglad av både brand och intern beståndsdynamik och med en kontinuitet av gamla lövträd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Brandrefugier med barnnaturskog dominerad av senvuxen gran, präglad av intern beståndsdynamik med en kontinuitet av gamla träd och av död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar och vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar.

Beskrivning av området

Naturreservatet Innerberget är beläget cirka sju kilometer sydost om Hammarstrand och 10 kilometer väster om Bispgården i Ragunda kommun. Området är cirka 61 hektar stort och höjden sträcker sig från 385 meter över havet på Innerbergets topp till omkring 215 meter över havet vid den lägsta punkten i naturreservatets nordvästra del. Från Innerbergets topp sluttar terrängen inom naturreservatet i nordlig, västlig och sydlig riktning. Sluttningarna är relativt branta och bitvis blockiga. I nordsluttningen förekommer en del mindre skogbevuxna bergbranter och längre upp på berget förekommer en del

hällmarksimpediment. Längs sluttningarnas nedre delar finns gott om rörligt markvatten. Bergarten utgörs i huvudsak av granit men den sydöstra delen förekommer en del metagråvacka uppblandad med bland annat glimmerskiffer och gnejs. Jordarterna består främst av ett tunt, osammanhängande ytlager med oklassade jordarter varvat med berg i dagen och morän.

Skogen i området utgörs av naturskog med både tall (*Pinus sylvestris*) och gran (*Picea abies*) samt en del björk (*Betula* ssp.). Andelen tall är störst högre upp längs bergssluttningarna och andelen gran ökar i de lägre delarna av området. I vissa delar förekommer självgallrande bestånd med gammal, långsamväxande gran. På södra sidan av Innerberget ökar lövträdsinslaget och björken är det mest framträdande lövträdslaget med även en del asp (*Populus tremula*) och enstaka inslag av sälg (*Salix caprea*) förekommer. I södra delen av området dominerar grannaturskogen men med ett stort inslag av lövträd, främst gamla, grova björkar men även en hel del asp.

Skogen är präglad av både brand och intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp. Överlag är skogen flerskiktad, olikåldrig med en medelålder på cirka 240 år. En hel del betydligt äldre träd förekommer dock, och bland dessa finns över 370 år gamla tallar. Förutom de riktigt gamla tallarna har det mesta av skogen växt upp efter bränder för cirka 240 respektive 150 år sedan. Brandspår förekommer i form av brandskadade och kolade stubbar, liggande död tallved, stående torrtallar och gamla tallar med brandljud samt tjärrik ved. Tillgången till död tallved är spridd inom området. I övrigt utgörs den döda veden främst av tunna till grova granlågor i olika nedbrytningsstadier, en del lövträdslågor samt stående torrträd av gran. Tillgången varierar från att vara spritt över området till att vara allmän till riklig i vissa delar. Rikligaste inslaget av död ved finns i tätvuxen granskog men det mesta av den veden i dessa partier är relativt klen.

Marken högre upp på sluttningarna är torr och fältskiktet och bottenskiktet domineras främst av lingon (*Vaccinium vitis-idaea*) och lavar. På nedre delarna av sluttningarna är marken av frisk blåbärstyp (*Vaccinium myrtillus*). I de sydöstra delarna av området är marken bördigare och en del högört förekommer.

Flera förekomster av brandgynnade arter har registrerats i området, däribland dvärgbägarlav (*Cladonia parasitica*), fläckporing (*Anthoporia albobrunnea*) och urskogsporing (*Neoantrodia infirma*), varav den senaste är starkt hotad. I de mer grandominerade delarna av naturreservaten har istället arter av vedsvampar och lavar som indikerar lång kontinuitet av död ved samt en orörd skogsmiljö med hög och jämn luftfuktighet observerats. Exempel på arter som påträffats på död gran är vedtrappmossa (*Crossocalyx hellarianus*), rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) och lappticka (*Amylocystis lapponica*).

Skogen har påverkats av en del plockhuggning och dimensionsavverkning men ger ett relativt orört intryck. På en del mindre områden i söder har hyggesbruk förekommit 2015, troligen till följd av stormfällningar. I södra halvan förekommer en del mindre diken.

I den sydöstra delen av området finns en fornlämning i form av en gammal fäbod, Västerbodarna, vilket pekar mot att vissa delar av naturreservatet har blivit betat.

En mer omfattande beskrivning samt artförteckning finns i skötselplanen, bilaga 4.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra lagar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning, till exempel vindkraftverk, mast, antenn, luft- eller markledning, bro eller spång,
2. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller liknande,
3. anordna upplag, utföra fyllning eller tippning, spränga, schakta, borra, gräva, markbereda, utföra någon annan typ av markbearbetning eller bedriva täkt av något slag,
4. anlägga väg, skoterled, uppställningsplats för fordon, eller liknande anläggningar,
5. dika, kulvertera dike, dämma, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets naturgivna hydrologiska förhållande,
6. utföra skogsvårds- eller skogsskötselåtgärder, eller på annat sätt fälla eller skada träd och buskar, samt flytta eller upparbeta stående och liggande döda träd eller delar av träd,
7. införa för området främmande växt- eller djurart,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

9. rensa diken.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar anläggs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisning,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor vid platser markerade på karta, bilaga 1,

3. naturvårdsbränning, i område markerat på karta bilaga 1, inklusive anläggande av mineraljordssträngar för brandavgränsning och brandefterföljande spridning av lavfragment, alternativt brandefterliknande åtgärder som till exempel katning av tallstammar, samt annat som kan behöva göras för att kunna genomföra skötselåtgärderna,
4. utglesning av gran med hjälp av fällning eller liknande, i områden markerade på karta bilaga 1, inklusive att bränna ris, barka och flytta granstammar, ta ut en del yngre granar från naturreservatet och annat som kan behöva göras gällande utglesning av gran,
5. skogsbete, i områden markerade på karta bilaga 1, inklusive de åtgärder som krävs för att genomföra betet, så som till exempel sätta upp stängsel, ta bort mindre träd som är ivägen för stängslet, samt vid behov flytt av nyligen fallna granar,
6. hydrologisk återställning,
7. borttagning av främmande arter genom mekaniska metoder,
8. undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte,
9. begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda grova granar ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda tunna granar och färskt angripna träd kan transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden hotas eller om möjligheter till prioriterade skötselåtgärder påtagligt störs.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva upp växter, plocka ris, mossor, lavar och vedlevande svampar eller på annat sätt samla in arter av alla slag annat än plocka blommor, bär och matsvamp,
2. klättra i boträd, uppehålla sig nära, eller flyga drönare nära, rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet,
3. göra åverkan på mark, block, växtlighet, torrträd eller annan död ved,
4. elda, annat än med medhavd ved,
5. införa och/eller sprida främmande arter och övriga för området icke naturligt förekommande arter.

Undantag från föreskrifterna

A och C-föreskrifterna ovan ska inom andra lagar och förordningar inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- b) att bedriva renskötsel och annan samisk verksamhet i enlighet med gällande lagstiftning,
- c) jakt enligt Jaktlag (1987:259) och Jaktförordning (1987:905),

- d) den Länsstyrelsen uppdrar åt att inventera djur samt jaga med stöd av myndighetsbeslut om skyddsjakt som skett med stöd av jaktförordningen,
- e) underhåll av befintligt jakttorn eller att på samma plats ersätta ett gammalt jakttorn med ett nytt,
- f) röjning av buskar och mindre träd i syfte att upprätthålla rågångar mellan fastigheter,
- g) underhåll av befintlig stig markerad på kartan, bilaga 1, där fallna träd över stig får flyttas eller kapas och sly och små träd (mindre än 10 centimeter i brösthöjdsdiameter) som växer på stigen får tas bort,
- h) normalt underhåll av befintliga vägar inom och på gränsen till naturreservatet, markerade på karta, bilaga 1, där innebörden av normalt underhåll förklaras i bilaga 3,
- i) slätter på marker som tidigare slagits.

Efter tillstånd från Länsstyrelsen ska A och C-föreskrifterna ovan inte heller utgöra hinder för:

- j) att som markägare glesa ur granunderväxt genom en del fällning av granar yngre än 50 år i områden markerade på karta, bilaga 1, inklusive att ta ut de fällda granarna och riset från naturreservatet. Om och när tillstånd erhållits måste samråd med förvaltare ske innan åtgärder påbörjas,
- k) att i syfte att kunna bedriva skogsbete röja unga granar som är i vägen för stängsel, sätta upp stängsel och/eller ta hand om nya vindfällan i områden markerade på karta bilaga 1,
- l) att som delägare i samfällighet fälla träd i syfte att kunna bedriva utmarksslätter i områden markerade på karta, bilaga 1, inklusive att ta ut fällda träd och ris från naturreservatet. För naturvårdens skull lämnas med fördel kjolgranar och gamla lövträd orörda,
- m) uppförande av jakttorn på ny plats,
- n) röjning av buskar och mindre träd i anslutning till jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog,
- o) skötsel av fornlämning markerad på karta, bilaga 1,
- p) att genomföra vetenskapliga undersökningar som innefattar insamling av arter eller har annan påverkan på naturmiljön.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

Redogörelse för ärendet

Ärendets beredning

År 1997 registrerade Skogsstyrelsen en nyckelbiotop och ett naturvärde i södra delen av området och 2013 registrerades ännu en nyckelbiotop. År 2016 och 2017 inkom två Nya KOMET-ärenden till Skogsstyrelsen angående skog i norra och

nordvästra delen av området. KOMET-ärenden är där markägaren själv tar initiativ till skydd av värdefull skog (kallas numera Intresseanmälan om formellt skydd). Vid inventering av området var Skogsstyrelsens bedömning att området hade mycket höga naturvärden. Då KOMET-områdena låg nära de tidigare registrerade nyckelbiotoperna och relativt stort område hade höga till mycket höga naturvärden lämnade Skogsstyrelsen 2017 över ärendet till Länsstyrelsen för utredning av bildande av formellt områdesskydd.

Länsstyrelsen i Jämtlands län inventerade området 2018 och efter godkännande från Naturvårdsverket kontaktades fler markägare och informerades om planerna att bilda naturreservat. Gränsen ska mätas in enligt Naturvårdsverkets riktlinjer och i enlighet med beslutskartan ,bilaga 1.

Uppdragen att värdera objektet och sköta förhandlingen har utförts av auktoriserade konsultfirmor. Värderingar slutfördes och flera överenskommelser om inträngsersättning slöts med markägare under åren 2021 till 2024.

Under 2024 tog Länsstyrelsen fram ett förslag till beslut om naturreservat. Markägare, ägare av särskild rätt inom området, berörda samebyar samt ett flertal berörda myndigheter och intresseorganisationer fick möjlighet att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Totalt inkom fem yttranden till Länsstyrelsen, varav tre med synpunkter.

Synpunkter inkom från Sveriges geologiska undersökning (SGU) om att det tydligt bör framgå av reservatsföreskrifterna att undersökning och kartläggning av malmpotentiella områden samt inventering av mineralfyndigheter ska tillåtas när den utförs av statlig myndighet. SGU anser att ett undantag från föreskrifterna bör finnas. Undantaget som SGU föreslår innebär ett generellt undantag för en verksamhet som inte rymms inom syftet för naturreservatsbildningen. Syftet med naturreservatet är att ge ett långsiktigt skydd av området. Föreskrifterna ska återspegla syftet samt det allmänna intresset att bevara området. Att besluta om ett generellt undantag på det sätt SGU föreslår är inte möjligt inom Länsstyrelsens föreskriftsrätt. Föreskrifter om att tillåta en verksamhet som strider mot syftet med naturreservatet kan alltså inte meddelas. Möjlighet att söka dispens från reservatsföreskrifterna finns om behov uppstår.

Synpunkter inkom även från Sametinget om att det är viktigt att föreskrifterna för naturreservatet inte hindrar samisk markanvändning samt att renbetet och renarnas och rensköternas framkomlighet inte får påverkas negativt. Länsstyrelsen har i undantag b) från föreskrifter lagt till att undantaget även gäller ”annan samisk verksamhet” i enlighet med gällande lagstiftning”. Länsstyrelsen har även lagt till i skötselplanen att samråd med berörda samebyar, förutom vid naturvårdsbränning, även ska ske vid planering för eventuell stängsling och vid andra skötselåtgärder om det finns risk för att åtgärderna påverkar renbetet negativt. I övrigt hänvisar Länsstyrelsen till det som redan står i naturreservatets beslut om att hänsyn till renbete ska tas.

Synpunkter inkom också från Svenska Samernas Riksförbund (SSR). De framför att förbudet uppehålla sig nära lya och gryt kan tolkas som ett hinder mot att utföra rovdjursinventeringar på bland annat järv. Länsstyrelsen har lagt till undantag d) från föreskrifter som tydligt visar att inventering av djur är tillåten om det sker på uppdrag av Länsstyrelsen. SSR undrar även vad det innebär när Länsstyrelsen under rubriken "Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser" skriver att särskild hänsyn till renbetet ska tas och de vill ha ett förtydligande om vilken typ av hänsyn det gäller. Vilken typ av hänsyn som ska tas beror på hur samebyn nyttjar området, skötselåtgärd, samebyarnas önskemål, praktiska möjligheter och annat som kan spela roll. Typ av hänsyn som ska tas till renbetet vid skötselåtgärder behöver därför tas fram av förvaltningen i samråd med samebyarna vid detaljplanering av det praktiska arbetet med skötsel. SSR påpekar även att samråd bör ske vid alla typer av skötselåtgärder som kan påverka renskötseln och inte bara vid naturvårdsbränning. Länsstyrelsen har utökat texten om samråd till att det ska vara ett samråd även vid planering av andra skötselåtgärder om det finns risk för att åtgärderna påverkar renbetet negativt. Slutligen erinrar SSR att det är av stor vikt att länsstyrelsen beaktar vad berörd sameby framför i remisshanteringen, såväl vad gäller reservatsbeslut som skötselplan. Samebyarna har delgivit förslag till beslut och skötselplan och inga synpunkter har inkommit.

Länsstyrelsens bedömning

Bedömning och motivering

Området vid Innerberget är topografiskt varierat och har varierande naturtyper som ger höga till mycket höga naturvärden knutna till gamla grova tallar, brandskadad, kolad och tjärrik tallved, rörligt markvatten, gamla lövträd, gamla granar, gamla senvuxna granar samt stående och liggande död ved.

I områdets högre delar förekommer inslag av torra hållmarksimpediment medan det i sluttningarna finns rörligt markvatten som framförallt i nedre delen av sluttningarna ger upphov till fuktigare näringsrika miljöer. Sammantaget leder detta till växlade naturförhållanden som ger en stor variation av livsmiljöer och gynnar ett brett spektrum av arter.

Skogen i området utgör ett ur naturvärdessynpunkt mycket värdefullt skogsområde, som består av ett för östra Jämtland ovanligt stort område med naturskogsqualiteter där brand tydligt satt sin prägel. Flera fynd av brandgynnade arter har hittats i området, däribland gräddporing (*Sidera lenis*) och den starkt hotad urskogsporingen (*Neoantrodia infirma*). Effektiv brandbekämpning har lett till att många brandberoende eller brandgynnade arter är hotade. I området finns även en del med lövträdsrik barrskog, lövträdssuccession. Även detta är idag ovanliga biotoper i svenska skogar till följd av storskaligt skogsbruk och brandbekämpning.

I delar av området har även grandominerad naturskog med höga granskogsnaturvärden utvecklats. Skogen är hänglavs- och vedsvampsrik och har

hög medelbeståndsålder med en tydlig trädkontinuitet och bitvis även god kontinuitet av död ved. Vedsvampar som indikerar lång kontinuitet av död ved, så som gränsticka (*Phellopilus nigrolimitatus*), rynkskinn och lappticka har observerats i området.

Naturvårdbränning i kombination med fri utveckling kommer att främja brandgynnade arter likväl som en god kontinuitet av gamla träd och död ved. Då skogen är flerskiktad, olikåldrig och har en hög medelålder på beståndsnivå förväntas det vara en fortsatt god tillgång till substrat. Detta ger i sin tur stora möjligheter för långsiktig biologisk mångfald och goda överlevnadschanser för naturvärdesarter och andra arter.

Området är beläget inom ett landskapsavsnitt, en av Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen gemensamt utpekad värdeetrakt (Innerberget) framtaget inom arbete med grön infrastruktur, med särskilt höga ekologiska bevarandevärden för tallskog samt barrskog med stor lövträdsandel. I sådana trakter finns täthet av värdekärnor med djur- och växtliv samt biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer. En av fastigheterna inom området utgörs till relativt stor del av två nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen (beteckning N 14850-1997 och N 835-2013). Lövträdssuccessioner av den typ som förekommer i området, fastigheter med skogsbiologiska värdekärnor inom värdeetrakter samt fastigheter med stor andel nyckelbiotoper, ska enligt ”Nationell strategi för formellt skydd av skogsmark” från 2017, prioriteras för formellt skydd.

För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skadas. *Detta motiverar till varför Länsstyrelsen har bedömt att området bör förklaras som naturreservat.* Länsstyrelsen bedömer även att den brandpräglade tallskogens naturvärden bäst bevaras och utvecklas genom upprepad naturvårdsbränning, alternativ utglesning av gran och andra brandefterliknande åtgärder, och längre perioder av fri utveckling däremellan. Detta för att tallföryngring och den biologiska mångfald som är knutna till tallskog och brandskadade tallar ska gynnas. Utglesning av gran och andra brandefterliknande åtgärder genomförs om naturvårdsbränning av någon anledning inte kan utföras. Den lövträdsrika barrblandskogens naturvärden bedöms bevaras och utvecklas bäst genom viss utglesning av granunderväxt i lövträdsrika områden i kombination med fri utveckling. Länsstyrelsen bedömer att lövträdens möjlighet till förökningen och livsbetingelser för de arter som lever tillsammans med lövträd skulle förbättras genom en viss utglesning av gran. Vid en utglesning av yngre granar och granar med låga naturvärdeskvalitéer gynnas naturvärden knutna till lövträden utan att naturvärden knutna till gran förstörs. Eventuellt kvarvarande biologiskt kulturarv bedöms gynnas genom skogsbyte. Länsstyrelsen bedömer även att den biologiska mångfalden kan gynnas av hydrologisk återställning av diken. Samtidigt bedömer Länsstyrelsen att ett storskaligt angrepp av granbarkborren riskerar att hota områdets naturvärden i de delar av naturreservatet där höga naturvärden knutna till gran förekommer. Detta eftersom om dessa små områden angrips kan många granar dödas samtidigt, vilket kan leda till att den obrutna grankontinuiteten och kontinuiteten av död granved,

som många av naturvårdsarterna är knutna till, förstörs. Sådana angrepp ska därför kunna begränsas genom de åtgärder som beskrivs i föreskrifterna.

Beslutet om naturreservat följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljö kvalitetsmål. Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålen *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Naturvärdesinventeringar

Utöver Länsstyrelsenens egna naturvärdesinventeringar har området inventerats av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen inventerade delar av området i samband med registrering av nyckelbiotoper 1997 och 2013 (tillsammans cirka 12,4 hektar inom naturreservatets gränser; beteckningar N 14850-1997 och N 835-2013) samt registrering av naturvärde 1997 (1,3 hektar; beteckning N 14690-1997). Skogsstyrelsen inventerade även norra delen av område i samband med Nya KOMET-anmälan 2016 och 2017.

Förenlighet med riksintressen, planer och områdesbestämmelser

En liten del av naturreservatets södra del ingår i område av riksintresse för rennärning gällande särskilt viktigt vinterbete (Hällsjömon; enligt 3 kap. 5 § miljöbalken) inom Jijnjevaerie sameby. För att värna riksintresset för rennärning ska särskild hänsyn tas till renbetet. En liten del av naturreservatets norra del ligger även inom område av riksintresse för kulturmiljövård gällande "Älvdalsbygd med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet" (Indalsälven i Östjämtland; enligt 3 kap. 6 § miljöbalken).

Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservatet Innerberget går väl ihop med dessa riksintressen.

Gällande översiktsplan för Ragunda kommun, antagen 2006, pekar inte ut någon planerad markanvändning för det aktuella området. Enligt Vindkraft i Ragunda kommun, Tillägg till översiktsplan från 2006, finns inga aktuella planer för vindkraftverk i området.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen. Vidare bedömer Länsstyrelsen att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatets effekt på ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som är grunden till vår välfärd och livskvalitet. Bildandet av naturreservat Innerberget har inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. I tabell 1 listas de ekosystemtjänster som långsiktigt bedöms påverkas av naturreservatsbeslutet. Att bevara biologisk mångfald i betydelsen av en mångfald av livsmiljöer, arter och gener ger med stor sannolikhet en positiv påverkan på de flesta av

ekosystemtjänsterna. Detta eftersom det inte alltid är känt hur arterna interagerar och vilka arter som kan vara nyckelarter eller hörnstenar i att upprätthålla de funktionella ekosystem som ligger till grund för ekosystemtjänster. Biologisk mångfald finns endast med under kategori "Stödjande" i tabell 1 men får ses som en viktig del av alla kategorier.

Att formellt skydda natur kan vara negativt för vissa ekosystemtjänster. Inom ramen för regeringens beslutade miljömål har miljö kvalitetsmål och konkreta etappmål satts upp för bland annat formellt skydd av natur. I samband med detta har en övergripande bedömning gjorts av påverkan för vissa ekosystemtjänster såsom till exempel produktion av skogsråvara. En nationell politisk avvägning mellan till exempel virkesuttag och bevarande av skogar med höga naturvärden är alltså redan gjord.

Tabell 1. Bildandet av naturreservatet Innerbergets långsiktiga effekt på ekosystemtjänster där P står för en överlag positiv effekt och N står för en överlag negativ effekt på berörd ekosystemtjänst.

Kategori	Ekosystemtjänst	Effekt
Stödjande	Primärproduktion där växter och bakterier omvandlar oorganiska ämnen till organiska ämnen.	P
	Biologisk mångfald inklusive bevarande av livsmiljöer, hotade arter och andra arter samt genpooler.	P
	Tillhandahållande av livsmiljöer för populationer av arter med olika funktioner under alla stadier av individernas livscykel.	P
Reglerande & bevarande	Biologisk städning, inklusive vattenrening, samt återföring av mineraler och näringsämnen via mikroorganismer, svampar, växter, djur och alger.	P
	Global klimatreglering genom kolbindning, det vill säga upptag av koldioxid, utförd av växter.	P
	Lokal klimatreglering genom skogars, växters och vattnets reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet.	P
	Pollinering och fröspridning via insekter, fåglar och andra djur.	P
	Flödesreglering och erosionsskydd såsom dämpning av avrinning, flöden och skred.	P
Försörjande	Virke.	N
	Jakt, bär- och svampplockning samt renskötsel.	P
Kulturella	Uppskattning av naturen av etiska skäl och som inspirationskälla samt ett naturarv för att bevara naturens egenvärden för framtida generationer.	P
	Estetiska värden där egenskaper hos naturmiljöer möjliggör estetiska naturupplevelser.	P
	Områden som resurs för forskning, utbildning och mänsklig interaktion med naturen.	P

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Marita Ljung. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även länsråd Susanna Löfgren, funktionschef för naturskydd Annelie Johansson samt handläggare Maria Gylle, den sistnämnde föredragande.

Detta beslut har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.

Marita Ljung

Maria Gylle

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Detta beslut ska enligt 27 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. kungöras i länets författningssamling och i ortstidningarna Jämtlands tidning, Länstidningen och Östersundsposten. Sakägare anses därmed ha fått ta del av beslutet.

Detta beslut påverkar inte rätten till renskötsel på annans mark.

Länsstyrelsen i Jämtlands län är förvaltare av naturreservatet.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär till exempel att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

Spontana bränder inom naturreservatets gränser bör släckas omedelbart.

Organiserad verksamhet är tillåten inom naturreservatet, under förutsättningen att själva aktiviteten som bedrivs inte förbjuds i reservatsföreskrifterna och/eller av andra lagar och bestämmelser. Organiserad verksamhet är när en lärare eller ledare för en organisation/företag planerar att genomföra ett arrangemang med deltagare enligt förutbestämd plan/färdväg/rutt. Det är organisatörens ansvar att bedöma hur planerade aktiviteter kan komma att påverka naturen och andra utövare, samt känna till naturreservatets föreskrifter och naturvärden, miljöbalkens kunskapskrav samt skyldigheter och försiktighetsmått som följer av allemansrätten. Organisatören kan alltid kontakta naturreservatets förvaltare för att rådgöra om hur verksamheten bäst kan genomföras inom naturreservatet.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön och djurlivet, till exempel:

- hänsynsregler enligt 2 kap. 3 § miljöbalken,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- hundhållning enligt 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter,
- terrängkörning, inklusive generellt förbud mot barmarkskörning, enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313).

Vid skötsel av mark tillhörande fornlämningar, i detta naturreservat fäboden Västerbodarna, krävs tillstånd.

Vid terrängkörning, med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen samt enligt undantag från föreskrifter ska fordon, färdväg och hastighet väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

Vid vistelse i naturreservatet är det viktigt att utöver naturreservatets föreskrifter även följa föreskrifter och förbud enligt andra gällande lagar. Det är också viktigt att observera att föreskrifterna reglerar agerande i naturreservatet men ger i sig inte markägarens tillstånd.

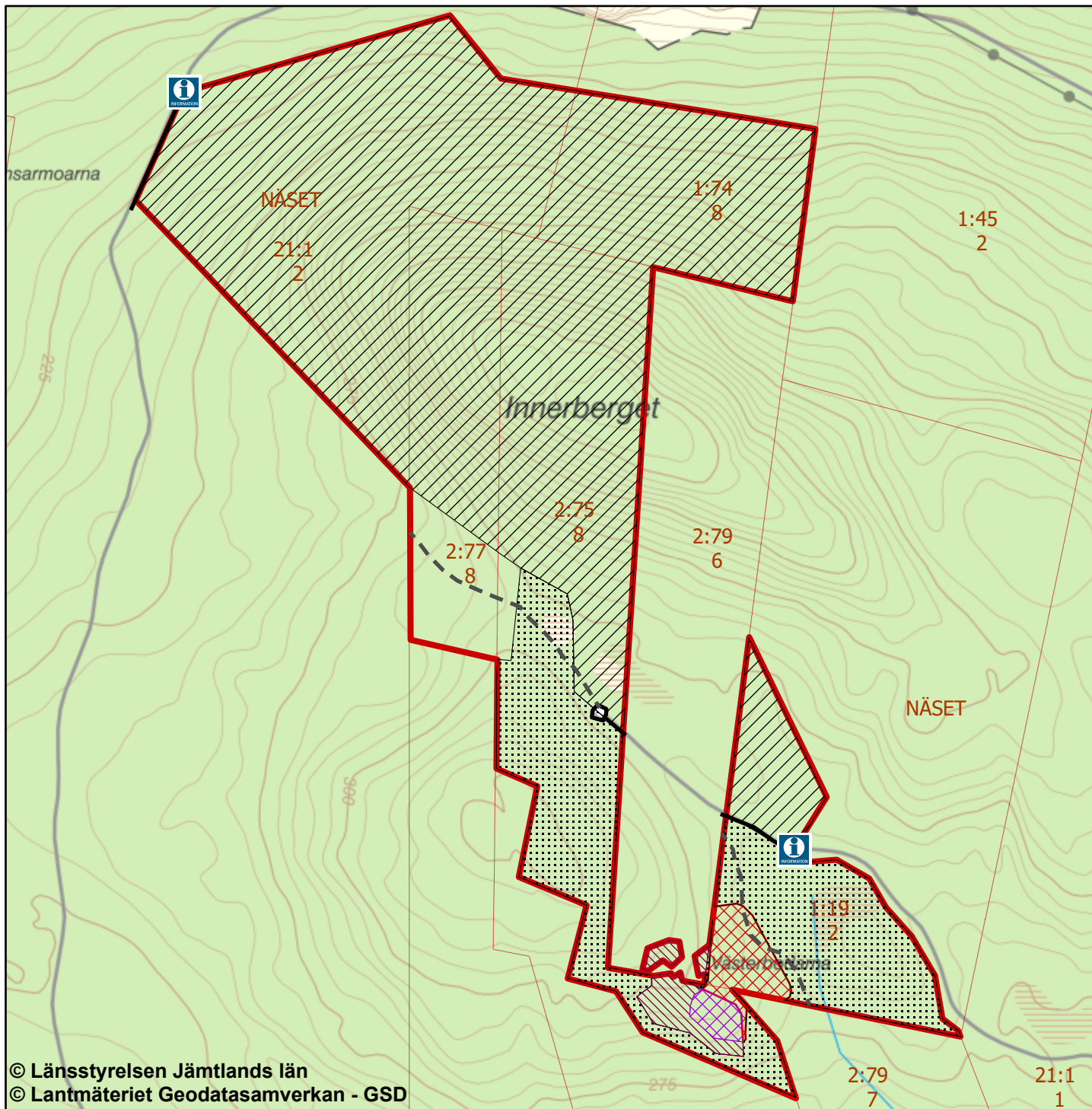
Bilagor

Nr.	Undernivå nr.	Typ av bilaga	Beskrivning
1.		Beslutskarta	Visar naturreservatets gränser samt för vilka skyltar, stigar och vägar naturreservatets föreskrifter och undantag gäller.
2.		Översiktskarta	Visar var i Jämtlands län som naturreservatet ligger.
3.		Underhåll av väg	
4.		Skötselplan	
	4a	Skötselplankarta	Skötselplankarta som visar var i naturreservatet den biologiska mångfalden förväntas främjas bäst genom fri utveckling och var den förväntas främjas bäst genom olika typer av skötsel.

Naturreservatet Innerberget

Beslutskarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Gräns för naturreservatet Innerberget

Informationstavla omfattad av föreskrift B2

Område omfattat av föreskrift B3, B4, B5 samt undantag j) och k) från föreskrifter

Område omfattat av föreskrift B4, B5 samt undantag j) och k) från föreskrifter

Område omfattat av föreskrift B4, B5 samt undantag j), k) och l) från föreskrifter

Fornlämning omfattad av föreskrift B4, B5 samt undantag j), k), l) och o) från föreskrifter

Fornlämning omfattad av föreskrift B4, B5 samt undantag j), k) och o) från föreskrifter

Stig omfattad av undantag g) från föreskrifter

Väg omfattad av undantag h) från föreskrifter

0 200 400 m

Skala: 1:8 000

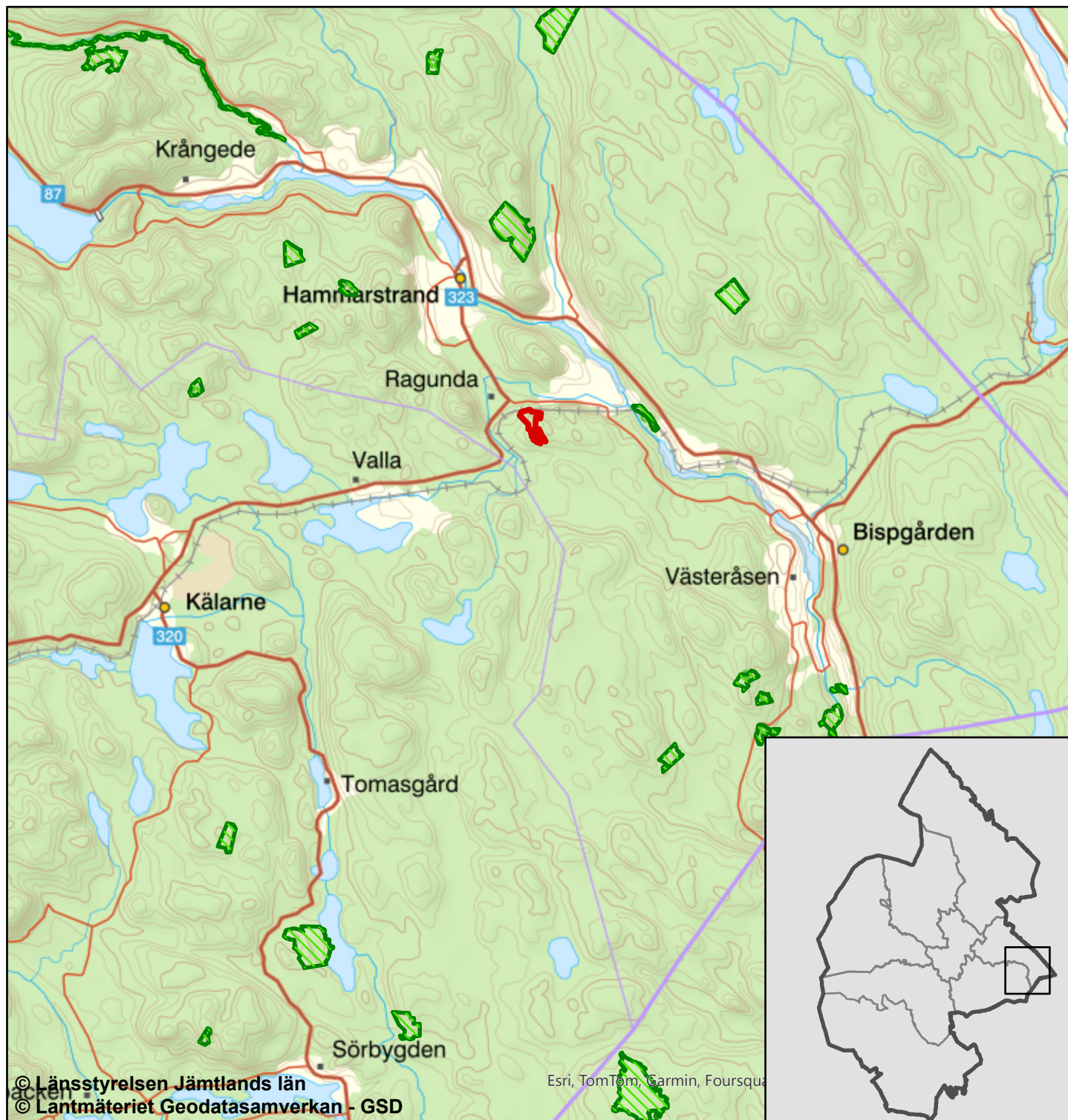

SWEREF 99 TM, Höjdkurvor 5 m intervall

Naturreservatet Innerberget

Översiktskarta

- Naturreservatet Innerberget
- Övriga naturreservat

0 10 20 km

Skala: 1:250 000

Underhåll av väg

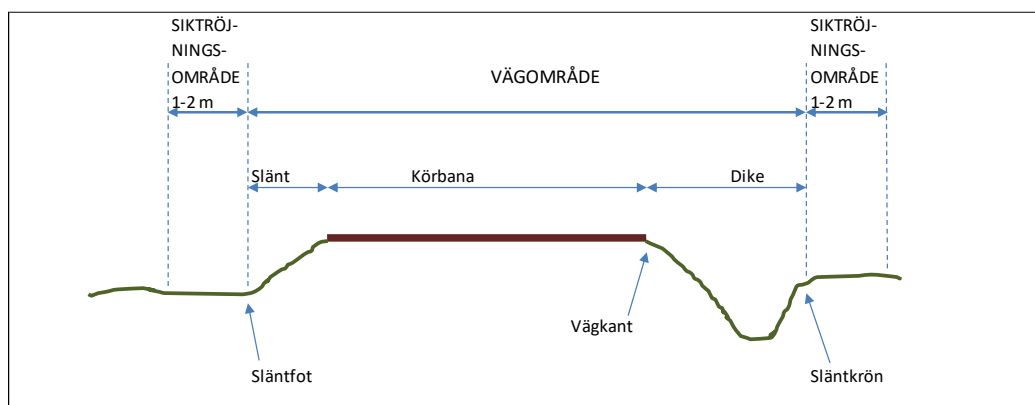
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att inom vägområdet vidta alla för vägens bestånd och brukande erforderliga åtgärder såsom till exempel dikesrensning, hyvling, grusning, dammbindning, trädfällning, sly- och buskröjning, slätter av vägkanter, trumbyten, snöröjning och halkbekämpning.

Det är väghållarens ansvar att den utrustning och de maskiner som används vid underhållsarbeten är rengjorda och att jordmassor från annan plats inte tillförs naturreservatet. Detta för att förhindra spridningen av främmande arter.

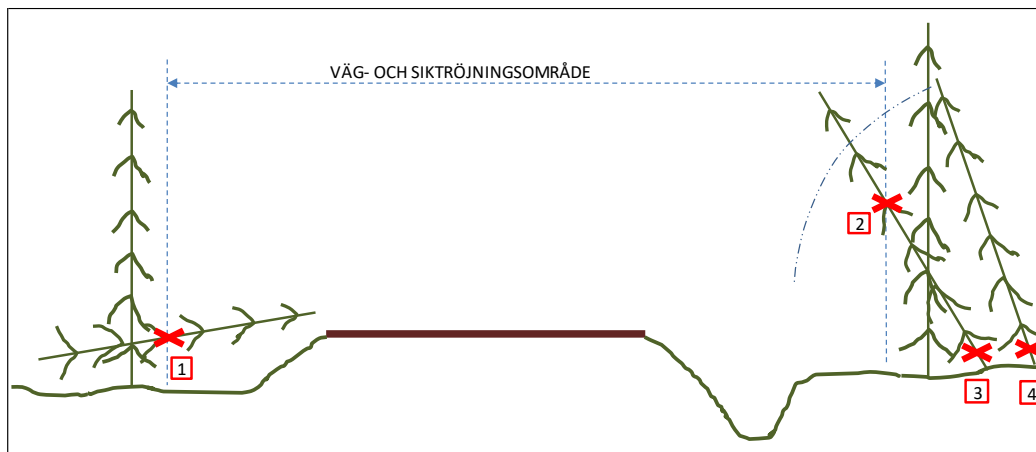
Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren vidare rätt att fälla träd och röja sly och buskar samt slå utanför vägområdet, inom det så kallade siktröjningsområdet, intill en bredd av en meter där vägen är i huvudsak rak och intill en bredd om två meter i innerkurvor.

Inför större arbeten, till exempel efter omfattande stormfällning eller inför byte av vägtrumma/vägbro i vattendrag, ska Länssstyrelsen underrättas i förväg om de planerade arbetena. I vissa fall kan sådana åtgärder också kräva tillstånd från Länssstyrelsen.

Definitioner av vägområde, siktröjningsområde och väganläggningens olika delar framgår av nedanstående principskiss.

Utan hinder av naturreservatsföreskrifter äger väghållaren rätt att fälla och/eller kapa så kallade farliga kantträd med mera, i enlighet med nedanstående principskiss.

Nedfallna träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas i gränsen för siktröjningsområdet (1). Lutande träd som inkräktar i vägområde och/eller siktröjningsområde får kapas vid gräns för siktröjningsområdet (2) alternativt vid rot (3).

Lutande träd utanför siktröjningsområdet som riskerar att inkräkta i eller falla in i siktröjningsområdet och/eller vägområdet får kapas vid rot (4).

För samtliga fall gäller att markägaren får ta till vara de delar av fällda och/eller kapade träd, delar av träd med mera, som är inom väg- och siktröjningsområdet. Vid utförande av dessa åtgärder, liksom vid åtgärder för vägens bestånd och brukande i övrigt, skall väghållaren söka minimera åverkan i terrängen, det vill säga i möjligaste mån minimera skada på de naturvärden med mera som naturreservatet syftar till att skydda.

Skötselplan för naturreservatet Innerberget

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	2
Syfte	2
Beskrivning av naturreservatet.....	2
Administrativa data	2
Områdesbeskrivning.....	2
Prioriterade bevarandevärden	5
Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer	6
PLANDEL.....	7
Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden	7
Skötselområde A – Brandpräglad tallskog med inslag av gran (45,1 hektar).....	7
Skötselområde B – Barrblandskog präglad av intern dynamik och tydligt inslag av lövträd (13,8 hektar)...	8
Skötselområde C – Barnaturskog präglad av intern dynamik (2,5 hektar).....	10
Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden	11
Utmärkning av naturreservatets gräns.....	11
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	11
Övriga uppgifter.....	12
Samråd med rennäringen	12
Bränningsplan.....	12
Uppföljning	12
Tillsyn.....	12
Finansiering av naturvårdsförvaltningen	13
Källförteckning	13

BESKRIVNINGSDDEL

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara och utveckla biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets naturskogar, som delvis är brandpräglade, och lövträdsrika barnnaturskog samt andra ingående naturmiljöer med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas.

Syftet förväntas uppnås genom naturvårdsbränning eller utglesning av gran och brandefterliknande åtgärder i den brandpräglade tallskogen. Syftet förväntas även nås genom en viss utglesning av granunderväxt och skogsbete i kombination med fri utveckling i den lövträdsrika barnnaturskogen.

Beskrivning av naturreservatet

Administrativa data	
Naturreservatets namn	Innerberget
Län	Jämtland
Kommun	Ragunda
Fastigheter	Del av Näset 1:19, 1:74, 2:75, 2:77 och 21:1 samt marksamfällighet Näset S:15 (1,18 hektar)
Markägare	Enskilda markägare
Areal	61,4 hektar, varav cirka 58 hektar produktiv skogsmark
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jämtlands län

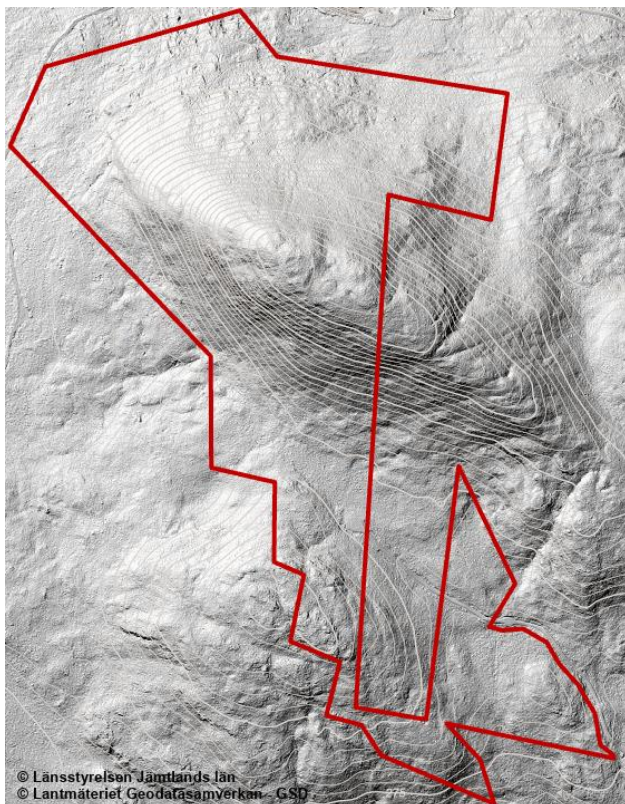
Områdesbeskrivning

Landskap och läge

Naturreservatet Innerberget är beläget cirka sju kilometer sydost om Hammarstrand och 10 kilometer väster om Bispgården i Ragunda kommun. Området är cirka 61 hektar stort och höjden sträcker sig från 385 meter över havet på Innerbergets topp till omkring 215 meter över havet vid den lägsta punkten i naturreservatets nordvästra del.

Geologiska förhållanden

Naturreservatet är beläget inom den naturgeografiska regionen ”Vågig bergkullterräng” vilken kännetecknas av en kuperad terräng med tätt mellan bergkullar. Från Innerbergets topp sluttar terrängen inom naturreservatet i nordlig, västlig och sydlig riktning (figur 1). Sluttningarna är relativt branta och bitvis blockiga. I nordslutningen förekommer en del mindre skogbevuxna bergbranter och längre upp på berget förekommer en del hållmarksimpediment. Bergarten utgörs i huvudsak av granit men den sydöstra delen förekommer en del metagråvacka uppblandad med bland annat glimmerskiffer och gnejs. Jordarterna består främst av ett tunt och osammanhängande ytlager med oklassade jordarter varvat med berg i dagen och morän.

Figur 1. Höjdskuggningsmodell som tydliggör landskapets terrängformer inom naturreservatet Innerberget.

Skogen

Skogen i området utgörs av naturskog med både tall (*Pinus sylvestris*) och gran (*Picea abies*) samt en del björk (*Betula* ssp.). Andelen tall är störst högre upp längs bergssluttningarna och andelen gran ökar i de lägre delarna av området. I vissa delar förekommer självgallrande bestånd med gammal, långsamväxande gran. På södra sidan av Innerberget ökar lövträdsinslaget och björken är det mest framträdande lövträdslaget med även en del asp (*Populus tremula*) och enstaka inslag av sälg (*Salix caprea*) förekommer. I södra delen av området dominerar grannaturskogen men med ett stort inslag av lövträd, främst gamla, grova björkar men även en hel del asp.

Skogen är präglad av både brand och intern beståndsdynamik, där gamla träd dör och faller och nya växer upp. Överlag är skogen flerskiktad, olikåldrig med en medelålder på cirka 240 år. En hel del betydligt äldre träd förekommer dock, och bland dessa finns över 370 år gamla tallar. Förutom de riktigt gamla tallarna har det mesta av skogen växt upp efter bränder för cirka 240 respektive 150 år sedan. Brandspår förekommer i form av brandskadade och kolade stubbar, liggande död tallved, stående torrtallar och gamla tallar med brandljud samt tjärrik ved. Tillgången till död tallved är spridd inom området. I övrigt utgörs den döda veden främst av tunna till grova granlågor i olika nedbrytningsstadier, en del lövträdslågor samt stående torrträd av gran. Tillgången varierar från att vara spridd över området till att vara allmän till riklig i vissa delar. Rikligaste inslaget av död ved finns i tätvuxen granskog men det mesta av den veden i dessa partier är relativt klen.

Marken högre upp på sluttningarna är torr och fältskiktet och bottenskiktet domineras främst av lingon (*Vaccinium vitis-idaea*) och lavar. På nedre delarna av sluttningarna är marken av

frisk blåbärstyp (*Vaccinium myrtillus*). I de sydöstra delarna av området är marken bördigare och en del högört förekommer.

Flera förekomster av brandgynnade arter har registrerats i området, däribland dvärgbägarlav (*Cladonia parasitica*), fläckporing (*Anthoporia albobrunnea*) och urskogsporing (*Neoantrodia infirma*), varav den senaste är starkt hotad. I de mer grandominerade delarna av naturreservaten förekommer istället arter av vedsvampar och lavar som indikerar lång kontinuitet av död ved samt en orörd skogsmiljö med hög och jämn luftfuktighet. Exempel på arter som påträffats på död gran är vedtrappmossa (*Crossocalyx hellarianus*), rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) och lappticka (*Amylocystis lapponica*).

Skogen har påverkats av en del plockhuggning och dimensionsavverkning men ger ett relativt orört intryck. På en del mindre områden i söder har hyggesbruk förekommit 2015, troligen till följd av stormfällningar. I södra halvan förekommer en del mindre diken.

Naturvårdsarter

I artförteckningen nedan, tabell 1, anges de naturvårdsarter som hitintills har registrerats i naturreservatet Innerberget. Naturvårdsarter är enligt ArtDatabanken arter som är extra skyddsvärda, arter som indikerar att ett område har höga naturvärden eller arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Inom begreppet naturvårdsarter återfinns rödlistade arter, fridlysta arter, nyckelarter, ansvarsarter, typiska arter och signalarter.

Tabell 1. Artförteckning över funna rödlistade arter i naturreservatet Innerberget och arter som indikerar höga naturvärden inom området.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S- och P-art
Lavar			
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT, ”	
Blanksvart spiklav	<i>Calicium denigratum</i>	NT, ^	
Gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>		S
Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT, ^	
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	
Stuplav	<i>Nephroma bellum</i>		S
Korallblylav	<i>Parmeliella triptophylla</i>		S
Vedflamlav	<i>Ramboldia elabens</i>	NT, ^	
Svampar			
Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU, ”	
Vaddporing	<i>Anomoporia kamtschatica</i>	NT, ^	
Fläckporing	<i>Anthoporia albobrunnea</i>	VU, ^	
Vedticka	<i>Fuscoporia viticola</i>		S
Dropptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i>		S
Urskogsporing	<i>Neoantrodia infirma</i>	EN, ^	
Nordtagging	<i>Odonticum romellii</i>	NT, ^	

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori	S- och P-art
Harticka	<i>Pelloporus leporinus</i>	NT, ”	
Grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>		S
Ullticka	<i>Phellinidium ferrugineofuscum</i>	NT	
Stor aspticka	<i>Phellinus populicola</i>		S
Gränsticka	<i>Phellopilus nigrolimitatus</i>	NT, ”	
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	VU, ”	
Rosenticka	<i>Rhodofomes roseus</i>	NT, ”	
Gräddporing	<i>Sidera lenis</i>	VU, ”	
Mossor			
Vedtrappmossa	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	NT, ”	

Rödlistade arter kategoriserade enligt ArtDatabanken 2020: EN= starkt hotad (Endangered) VU = Sårbar (Vulnerable), NT = Missgynnad (Near Threatened). ^ = Art som gynnas av brand. ” = Art som indikerar kontinuitetsskog och kontinuitet av död ved. Förklaringar till kolumnen S-art: S = Art som inte är rödlistad men ändå en naturvårdart som signalerar höga naturvärden enligt Skogsstyrelsen 2023.

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

I områdets sydöstra del finns en fornlämning i form av spår efter en av en gammal fäbod, Västerbodarna (lämningsnr. L1946:4836). Fäbodens utbredning finns registrerad från 1706. Fäbodlämningen består av röjda ytor. Boskapen vid fäboden betade troligen i den södra delen av naturreservatet. På och nära fäbodvallen präglades området troligen även av slåtter. En del stubbar inom naturreservatet visar att det har förekommit småskalig plock- och dimensionhuggning i området. Generalstabskartan från 1907, 1935 och 1954 visar på samma sätt som Ekonomiska kartan från 1967 att området är skogbevuxet med en del inslag glesbevuxna impediment.

Rennäring

Området där naturreservatet är beläget ligger inom Jijnjevaerie samebys förvinterland, vårvinterland och område för vintergrupper samt inom Ohredahke samebys vinterland. Området är ligger även inom samebyarna Jijnjevaeries, Jovnevaeries, Ohredahkes och Raedtievaeries gemensamma totala renbetesområde. En liten bit av södra delen av naturreservatet är beläget inom kärnområde av riksintresse för rennäring gällande särskilt viktigt vinterbete (Jijnjevaerie sameby; Hällsjömon; enligt 3 kap. 5 § miljöbalken).

Friluftsliv

Området nyttjas, så vitt Länsstyrelsen känner till, endast i begränsad omfattning för vandring, utsiktsplats, jakt samt svamp- och bärplockning. Naturreservatet ligger nära bebyggelse och är därför lätt att hitta och ta sig fram till. Väl där är det dock relativt otillgängligt då terrängen är brant och stigar saknas.

Prioriterade bevarandevärden

Naturreservatets prioriterade bevarandevärden och därmed skälen för beslutet är:

- Brandpräglad tallskog, förekomst av gamla brandskadade träd och torrakor samt av död ved i olika nedbrytningsstadier.

- Lövträdsrik barrnaturskog med inslag av gamla och grova lövträd, präglad av både brand och intern beståndsdynamik och med en kontinuitet av gamla lövträd och död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Brandrefugier med barrnaturskog dominerad av senvuxen gran, präglad av intern beståndsdynamik med en kontinuitet av gamla träd och av död ved i olika nedbrytningsstadier.
- Bark- och vedlevande mossor, svampar, lavar och vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar.

Åtgärdsprogram för hotade arter eller livsmiljöer

Vid förvaltningen av naturreservatet ska särskild hänsyn tas till av Naturvårdsverket fastställda åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller livsmiljöer. Inga sådana arter eller livsmiljöer är kända inom naturreservatet men Länsstyrelsen har ändå tagit vissa ÅGP i beaktande i skötselplanen (tabell 2). Om Länsstyrelsen får ny kunskap om arter eller naturtyper berörda av ÅGP inom naturreservatet ska prioriterade åtgärder för dessa kunna utföras, under förutsättning att de inte bryter mot naturreservatets syfte och föreskrifter.

Tabell 2. Åtgärdsprogram (ÅGP) för hotade arter eller naturtyper som är särskilt viktiga för förvaltningen

Åtgärdsprogram	Kommentar
Brandinsekter i boreal skog	Troligen förekommer ingen av de berörda arterna i naturreservatet. Då en del skogsmark inom naturreservatet planeras att naturvårdsbrännas har detta åtgärdsprogram ändå beaktats i framtagande av skötselplan. Även inventering av brandberoende och brandgynnade insekter efter naturvårdsbränning finns med i skötselplanen.
Skalbaggar på nyligen död tall och Skalbaggar på äldre död tallved	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har hitintills noterats i området. Då gamla tallar (<i>Pinus sylvestris</i>) är vanliga i naturreservatet samt att naturvårdsbränning är en del av skötseln, så har dessa åtgärdsprogram ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen. Även inventering av brandberoende och brandgynnade insekter efter naturvårdsbränning finns med i skötselplanen.
Hotade arter på asp i Norrland	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har hitintills noterats i området. Då gamla aspar (<i>Populus tremula</i>) och kontinuerlig tillförsel av död aspved förväntas i området så har detta åtgärdsprogram ändå beaktats i framtagandet av skötselplanen då naturvårdsbränning och en viss utglesning av granunderväxt föreslås.
Björklevande vedskalbaggar i Norrland	Ingen av de utpekade ÅGP-arterna har noterats i området. Då det finns en hel del gamla björkar (<i>Betula</i> spp.) i området och det förväntas en relativt kontinuerlig tillförsel av död ved finns dock möjligheten att arterna kan etablera sig i framtiden.

PLANDEL

Skötsel och förvaltning av naturreservatets naturvärden

Generellt utgörs naturreservatet av 52 hektar värdekärna fördelat på cirka 20 hektar tallskog, 18,7 hektar granskog och 14,2 hektar barrblandskog. Resten av området utgörs av arronderingsmark och utvecklingsmark. Områdets har delats in i tre skötselområden (A, B och C) där den långsiktiga förvaltningen av områdets skogliga naturvärden skiljer sig åt. I skötselområde A är naturvärdena främst knutna till gamla grova tallöverståndare, brandskadad, kolad och tjärrik tallved, rörligt markvatten, men även delvis till gamla lövträd, gamla granar och död granved. I skötselområde B är naturvärdena främst knutna till gamla lövträd och intern beståndsdynamik och i skötselområde C är naturvärdena främst knutna till grannaturskog och intern beståndsdynamik.

Skötselområde A – Brandpräglad tallskog med inslag av gran (45,1 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av två områden barrnaturskog. Delområde A1 är 43 hektar och utgörs barrnaturskog med både tall och ett varierande inslag av gran (figur 2) samt en del björk. Andelen tall är störst högt upp längs bergslutningarna och andelen gran ökar i de lägre delarna av området. På södra sidan av Innerberget ökar lövträdsinslaget. Lövträdsinslaget har karaktär av gammal lövbränna. Då området inte brunnit på cirka 150 och/eller 240 år har granunderväxten dock hunnit utvecklas relativt kraftigt i inom delområde och skogen är präglad av både brand och intern beståndsdynamik. Överlag är skogen flerskiktad, olikåldrig med en medelålder på cirka 240 år. Brandspår förekommer i form av brandskadade och kolade stubbar, liggande död tallved, stående torrtallar och gamla tallar med brandljud samt tjärrik ved. Tillgången till död tallved är spridd inom området.

Delområde A2 är cirka 2,1 hektar utgörs av barrblandskog med inslag av lövträd.

Figur 2. Skötselområde A med barrblandskog, brandskadad stubbe och brandljud på tallar (*Pinus sylvestris*)

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av brandpräglad olikåldrig tallrik barrnaturskog med inslag av brandrefugier med grannaturskog och gamla lövträd. Branden, eller brandefterliknande åtgärder, ska ha betydelse i skötselområdets fortsatta utveckling och strukturen och sammansättningen ska vara präglad av brand och luckighet i trädskiktet. I perioder efter brand/naturvårdsbränning/brandefterliknande åtgärder ska delområden vara öppna och det ska finnas gamla, delvis brandskadade/skadade, levande tallar samt en riklig mängd av både stående och liggande brandskadad död ved. I senare stadier efter brand kan skogen vara mer sluten och gran tillåtas etablera sig men ska inte utgöra någon betydande del av trädskiktet. Humuslagret ska vara uttunnat eller saknas helt direkt efter brand och i efterföljande succession ska markvegetationen präglas av lavar och ris. Skötselområdet ska vara fritt från körsador samt ha en så naturlig hydrologi som möjligt. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtyperna typiska arter främst inom artgrupperna mark- och vedlevande svampar, lavar, vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar. Skötselområdet ska utgöra möjligt livsområde för brandberoende och brandgynnade arter och samt vara fritt från främmande arter. Arealen för naturtypen brandpräglad tallskog bör vara minst 30 hektar inom skötselområdet.

Förvaltningsinriktning

- Naturvårdsbränning alternativt utglesning av gran och brandefterliknade åtgärder.

Skötselåtgärder

- Upprättande av plan för naturvårdsbränning samt utförande av åtgärder enligt plan. Om naturvårdsbränning inte kan genomföras i området ska en plan för utglesning av gran och brandefterliknade åtgärder upprättas och åtgärder ska genomföras enligt plan. Föreskrift B4 medger att en mindre del av fällda granar inom talldominerade områden får tas ut från naturreservatet.
- Vid behov upprättas en plan för spridning av lavfragement efter bränning och åtgärden utförs enligt plan.
- Inventering av diken i södra delen av skötselområdet och upprättande av plan för igenläggning av diken, om det anses kunna ha positiv effekt på den biologiska mångfalden, samt åtgärder enligt plan.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.
- När/om naturvårdsbränning utförs bör en plan upprättas för uppföljande inventering av brandberoende och brandgynnade insekter och svampar.

Dessutom ska följande lägre prioriterade åtgärder vara möjliga att utföra i skötselområdet:

- Skogsbyte - plan för skogsbyte upprättas och åtgärder enligt plan utförs.

Skötselområde B – Barrblandskog präglad av intern dynamik och tydligt inslag av lövträd (14 hektar)

Beskrivning

Området utgörs gammal barrnaturskog med ett tydligt inslag av gamla lövträd (figur 3), främst gamla, grova, björkar men även en hel del asp, som vuxit upp efter brand för cirka 240 år sedan. Trädslagsfördelningen är cirka 45 % tall, 45 % gran, 6 % björk, 4 % asp och 1 % sälg. En hel del av asparna och björkarna är gamla och grova. Lövträdsinslaget har karaktär av

gammal lövbränna. Då skötselområdet inte brunnit på så lång tid har granunderväxten hunnit utvecklas kraftigt och en del av den grandominerade skogen utgörs av bestånd med självgallrande gammalt långsamväxande gran. Generellt är skogen flerskiktad och olikåldrig och naturvärdena främst knutna till gamla lövträd, långsamväxande granar och intern beståndsdynamik. Tillgången till död ved varierar men överlag är träd- och lågakontinuiteten god. Den döda veden är mest bestående av torrträd och liggande död ved av gran men även en del torrträd av tall förekommer. En del brandspår som brandskadade stubbar, tallar med brandljud och tjärrik ved finns i skötselområdet. I den östra delen av skötselområdet är marken mer bördig och en del högört förekommer. Rester av en gammal fäbod indikerar att området blivit betat. Skogen är påverkad av en del plockhuggning och dimensionsavverkning men ger ett relativt orört intryck. Längs västra och södra gränsen av skötselområdet har hyggesbruk förekommit 2015, troligen som en följd av stormfällningar. Denna mark är att betrakta som utvecklingsmark för lövträd.

Figur 3. Skötselområde B med barrblandskog och inslag av björk (*Betula ssp.*).

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av barrnaturskog och det ska inom överskådlig tid finnas gamla tallar och lövträd. Skötselområdets struktur och sammansättning ska vara präglad av intern beståndsdynamik, med stor andel gamla träd samt rikligt med torrträd och lågor av olika förmultningsgrad. Inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske och tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt. Skötselområdet ska vara fritt från körskador, ha en naturlig hydrologi samt vara fritt från främmande arter. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtypen typiska arter inom artgrupperna mark- och vedlevande svampar, mossor, lavar, vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar. Arealen för de i skötselområdet ingående naturtyperna ska gemensamt utgöra cirka 14 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Utglesning av granunderväxt.
- Skogsbete.

Skötselåtgärder

- Upprättande av plan för utglesning av yngre granunderväxt. Planen bör innefatta en första utglesning av cirka hälften av granar yngre än 50 år. Det flesta av granarna tas

bort där det finns ansamlingar av lövträd. Där grannarna växer tätast görs ingen utglesning. Planen bör även infatta en plan för uttag av ungefär hälften av granunderväxten som är 15 år och yngre var femtonde år. Åtgärder utförs enligt plan. Lövträd friställs inte eftersom granar äldre än 50 år ska vara kvar. En hel del av granuttaget kan tas ut från naturreservatet men vissa eventuellt grövre träd kan ligga kvar. Dessa kan dock behöva barkas och hänsyn ska även tas till eventuellt skogsbete. Föreskrift B4 medger att uttag av en del yngre granar får göras från naturreservatet. Ris kan tas ut eller brännas på lämpliga platser. I området för den gamla fäbodvallen och strax väster om denna, samfällighet S15 (se bilaga 4a) med ändamålet utmarksslätter, tas med fördel all gran bort, med undantag av kjolgranar. Observera att det krävs tillstånd för att göra åtgärder i fornlämningarna.

- Upprättande av plan för skogsbete och åtgärder enligt plan. I första hand bör skogsbetet ske i området för den gamla fäbodvallen.
- Eventuellt kan hydrologisk återställning av diken behöva göras i nordvästra och sydöstra delen av skötselområdet. Föreslaget område för återställning behöver dock inventeras först.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötselområde C – Barrnaturskog präglad av intern dynamik (2,5 hektar)

Beskrivning

Skötselområde C utgörs av barrnaturskog där höga, och till vissa delar mycket höga, naturvärden är knutna till gamla tallar och granar och både stående och liggande död ved. Områdena är inte opåverkade av brand, men nuvarande naturvärden är huvudsakligen knutna till intern beståndsdynamik. Skogen är flerskiktad och har en medelbeståndsålder runt 240 år. Tillgången till död ved varierar inom området men träd- och lågakontinuiteten är överlag god.

Bevarandemål

Skötselområdet ska bestå av barrnaturskog och skötselområdets struktur och sammansättning ska vara tydligt präglad av intern beståndsdynamik, med stor andel gamla träd samt rikligt med torrträd och lågor av olika förmultningsgrad. Inga brott i kontinuiteten av äldre levande träd ska ske och tillkomsten av olika typer av död ved ska ske kontinuerligt genom naturliga processer. Skötselområdet ska vara fritt från körsador, ha en naturlig hydrologi och vara fritt från främmande arter. Det ska finnas rikliga och stabila populationer av för naturtypen typiska arter inom artgrupperna mark- och vedlevande svampar, mossor, lavar, vedlevande insekter samt naturskogsgynnade och hålhäckande fåglar. Arealen för naturtypen ska utgöra 2,5 hektar.

Förvaltningsinriktning

- Fri utveckling.

Skötselåtgärder

- Inga, bevarandemålen förväntas nås genom fri utveckling.
- Vid observation av främmande arter tas växter bort genom mekaniska metoder och djur genom jakt.

Skötsel och förvaltning av naturreservatets friluftslivsvärden

Innerberget är ett förhållandevis känt utflyktsmål lokalt men förhållandevis okänt utanför bygden. Området för naturreservatet nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för vandring, utsiktsplats, jakt samt svamp- och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga naturvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett ökat antal besökare. Områdets karaktär med branta sluttningar och brist på stigar minskar dock sannolikheten för att det sker i någon större omfattning.

Bevarandemål

I anslutning till naturreservatet ska det finnas god information om naturreservatets naturvärden samt om de bestämmelser som gäller för naturreservatet.

Skötselåtgärder

- En informationstavla för naturreservatet sätts upp vid vägen med områdets entré, på östra sidan av naturreservatet. En mindre informationsskylt sätts upp vid angränsande väg väster om naturreservatet.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Naturreservatet skall utmärkas i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

En översikt av skötselåtgärder som ska genomföras i naturreservatet Innerberget finns i tabell 2.

Tabell 2. Sammanfattning av skötselåtgärder som bör genomföras i naturreservatet Innerberget samt när dessa skötselåtgärder bör utföras.

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio.	När	Frekvens
Hela naturreservatet	Markering av naturreservatets gränser.	1	Inom 2 år	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Undanröjande av främmande arter.	1	Vid behov	Återkommande vid behov
Hela naturreservatet	Upprättande av plan för hydrologisk återställning	2	Inom 6 år	Engångsåtgärd
Hela naturreservatet	Åtgärder enligt upprättad plan för hydrologisk återställning	2	Enligt plan	Engångsåtgärd eller tills arbetet är klart
A	Upprättande av plan för naturvårdsbränning/brandefterliknade åtgärder och utglesning av gran	1	Inom 3 år	Engångsåtgärd
A	Naturvårdsbränning/brandefterliknade åtgärder och utglesning av gran enligt plan	1	Inom 5 år	Enligt plan
A	Upprättande av plan för skogsbete	3	Inom 10 år	Engångsåtgärd

Skötselområde	Skötselåtgärder	Prio.	När	Frekvens
A	Åtgärder enligt upprättad plan för skogsbete	3	Enligt plan	Enligt plan
A	Upprättande av plan för uppföljande inventering av brandgynnade insekter och svampar om bränning utförs	1	Inom 3 år	Engångsåtgärd
A	Åtgärder enligt upprättad plan för inventeringar	1	Enligt plan	Enligt plan
B	Upprättande av plan för utglesning av granunderväxt	1	Inom 3 år	Engångsåtgärd
B	Åtgärder enligt upprättad plan för utglesning av granunderväxt	1	Inom 5 år	Enligt plan
B	Upprättande av plan för skogsbete	2	Inom 7 år	Engångsåtgärd
B	Åtgärder enligt upprättad plan för skogsbete	3	Enligt plan	Enligt plan
Friluftsliv	Uppsättning av informationstavla och skylt	1	Inom 1 år	Underhåll vid behov

Övriga uppgifter

Samråd med rennärigen

I samband med att plan för naturvårdsbränning och plan för eventuell stängsling tas fram ska samråd med Jijnjevaerie, Ohredahke, Jovnevaeries, och Raedtievaeries samebyar ske. Samråd ska även ske vid planering av andra skötselåtgärder om det finns risk för att åtgärderna påverkar renbetet negativt.

Bränningsplan

Syftet med en bränningsplan är bland annat att tydligt redovisa bränningsområdets avgränsning (geografiskt och i terrängen), beskriva kvalitativa mål med bränningen ur naturvårdessynpunkt samt att tydliggöra bränningens planering ur säkerhetssynpunkt.

Uppföljning

En uppföljning av beskrivna bevarandemål ska ske för varje skötselområde för bedömning av områdets bevarandetillstånd. Uppföljningsarbetet anges och utförs av Länsstyrelsen eller av denne enligt skrivna avtal utsedd uppdragstagare. Resultat från kommande uppföljning av bevarandestatusen kan eventuellt påkalla en revidering av skötselplan och målindikatorer. Målindikatorer för uppföljning av bevarandemålen för naturreservatets skötselområden anges i ett särskilt dokument kallat uppföljningsplan som fastställs separat.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för fortlöpande tillsyn av att naturreservatets föreskrifter efterlevs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsförvaltningen bekostas av Naturvårdsverket genom skötselanslag för biotopvårdande åtgärder, utmärkning av reservatets gränser, områdestillsyn samt löpande underhåll.

Källförteckning

Tryckta källor

- Roturier, S, m.fl. 2017. Restaurering av renlavsbete efter skogsbrand. Fakta Skog, Sveriges Lantbruksuniversitet, nr 15.
- Lundqvist, J, 1969: Jordartskarta över Jämtlands län, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr: Ca 45
- Lundqvist J, 1984: Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n, skala 1:200 000. Sveriges geologiska undersökning, serie nr Ba 31
- Naturvårdsverket 2005. Naturvårdsbränning. Vägledning för brand och bränning i skyddad skog. Naturvårdsverkets Rapport 5438.
- Naturvårdsverket 2005. Naturskyddsåtgärder i skogmyrmosaiker. Vägledning. Naturvårdsverkets Rapport 5516.
- Naturvårdsverket 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Naturvårdsverket rapport 5610.
- Naturvårdsverket 2008. Planering av naturreservat – vägledning för beskrivning, indelning och avgränsning. Naturvårdsverkets Rapport 5788.
- Naturvårdsverket 2008. Åtgärdsprogram för björklevande skalbaggar på björk i Norrland. Naturvårdsverket rapport 5843.
- Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Naturvårdsverkets Rapport 6379.
- Naturvårdsverket 2010. Åtgärdsprogram för hotade arter på asp i Norrland. Naturvårdsverket rapport 6393.
- Naturvårdsverket 2013. Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden. Naturvårdsverket Rapport 6561.
- Naturvårdsverket 2013. Åtgärdsprogram för skalbaggar på nyligen död tall, 2014-2018. Naturvårdsverket rapport 6599.
- Naturvårdsverket 2014. Åtgärdsprogram för skalbaggar på äldre död tallved, 2014-2018. Naturvårdsverket rapport 6629.
- Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Handisam 2013. Tillgängliga natur- och kulturområden. En handbok för planering och genomförande av tillgänglighetsåtgärder i skyddade utomhusmiljöer. Naturvårdsverket Rapport 6562.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2005, reviderad 2017. Nationell strategi för formellt skydd skog.
- Ragunda kommun 2006. Översiktsplan för Ragunda kommun.
- Ragunda kommun 2009. Vindkraft i Ragunda kommun Tillägg till Översiktsplan
- Skogsstyrelsen 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer.
- Skogsstyrelsen 2020. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Skogsstyrelsen 2023. Komplette förteckning över Skogsstyrelsens signalarter, version 2023-1. Skogsstyrelsen, Jönköping

Sveriges Geologiska Undersökning 1984. Karta över berggrunden i Jämtlands län utom förevarande Fjällsjö k:n.

Källor på internet

Artdatabanken och Naturvårdsverket. Artportalen. www.artportalen.se.

Lantmäteriet, Historiska kartor: Laga skifte 23-rag-97, 1866; Generalstabskartan: Sollefteå 68-2 SV, 1907, Sollefteå 68-5 SV, 1935, Sollefteå 68-6 SV, 1954 samt Ekonomiska kartan, Grånmyrberget, 18G8g67, 1967. <http://historiskakartor.lantmateriet.se>.

Fäbodens utbredning är hämtad från akt 3 Ragunda socken inägomätning från 1706, Lantmäteriet, Östersund. Via Fornminnesregistret. Forsök: <https://app.raa.se/open/forsok/>

Naturvårdverket. EU:s direktiv för biologisk mångfald.

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/EU-och-internationellt/EUs-miljoarbete/Biologisk-mangfald-i-EU/EUs-naturvardsdirektiv/>.

Naturvårdverket. Biologisk mångfald. <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Vaxter-och-djur/Biologisk-mangfald/>

Naturvårdverket. Process att bilda naturreservat. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Naturreservat/Process-att-bilda-naturreservat/>.

Naturvårdverket. Vägledningar för arbetet med att bilda naturreservat. <http://naturvardsverket.se/sv/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddade-omraden/Process-att-bilda-naturreservat/#planera>

Riksantikvarieämbetet. Fornminnesregistret. Forsök: <https://app.raa.se/open/forsok/>

Sametinget. Underlag för planer. www.sametinget.se/8382 Kartor över Riksintresse, strategiska platser och årstidsland

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotoper och objekt med naturvärden. Skogsdataportalen <http://skogsdataportalen.skogsstyrelsen.se/Skogsdataportalen/>

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Rödlistade arter i Sverige. www.artfakta.se.

Övriga källor

Berggrundsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs berggrundsdatas 2024-02-27. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Jordartsdata över Jämtlands län, hämtad från SGUs jorddatas 2024-02-27. © Sveriges geologiska undersökning (SGU)

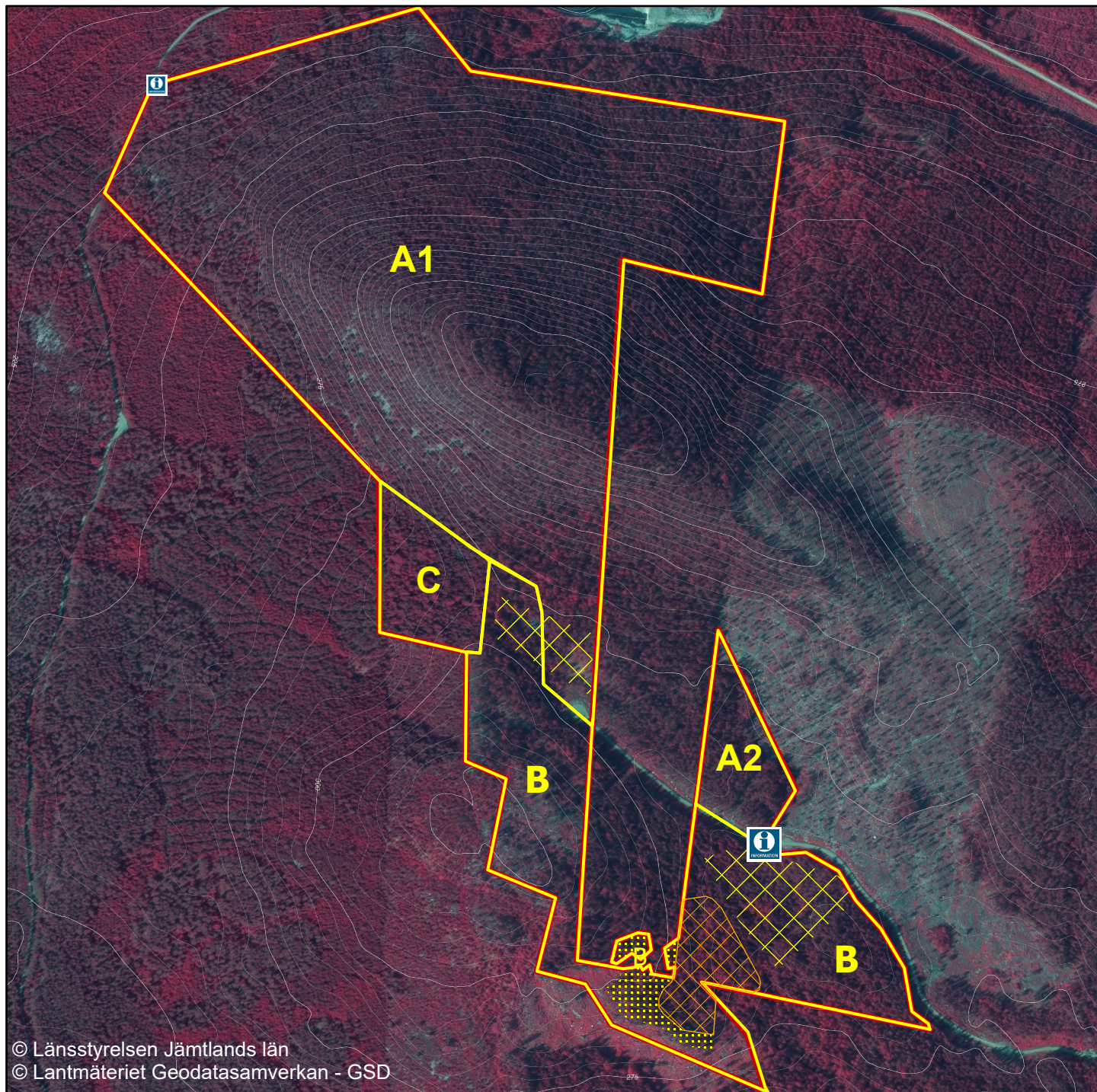
Länsstyrelsen i Jämtlands län. Länsstyrelsen naturvärdesinventeringar.

Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län

Naturreservatet Innerberget

Skötselplankarta

© Länsstyrelsen Jämtlands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan - GSD

Gräns för naturreservatet Innerberget

Informationstavla

Skylt

A. Naturvårdsbränning, brandefterliknande åtgärder samt uttag av gran

B. Uttag av granunderväxt

C. Fri utveckling

Hänsynsobjekt fornlämning fäbovall, uttag av alla granar utom kjolgranar

Uttag av alla granar utom kjolgranar

Eventuell hydrologisk återställning

0 200 400 m

Skala: 1:8 000

SWEREF 99 TM, Höjdkurvor 5 m intervall